

UNIVERSITATEA „AUREL VLAICU” DIN ARAD
ȘCOALA DOCTORALĂ INTERDISCIPLINARĂ
FACULTATEA DE ȘTIINȚE UMANISTE ȘI SOCIALE
DOMENIUL DE DOCTORAT „TEOLOGIE”

**ÎMPUTERNICIT DE DUHUL:
CĂTRE O MISIOLOGIE PENTICOSTALĂ ÎN CONTEXT MALGAȘ**

REZUMAT TEZĂ DE DOCTORAT

Coordonator științific

Prof. Univ. Dr. Habil. CORNELIU CONSTANTINEANU †

Prof. Univ. Dr. Habil. MARCEL V. MĂCELARU

Student doctorand

ȘAITIȘ MARCEL

Arad

2022

1.1. CUPRINSUL TEZEI DE DOCTORAT

INTRODUCERE

Titlul tezei, contribuții la studiul științific teologic și cadrul cercetării

Titlul tezei de doctorat

Contribuții la studiul științific teologic

Cadrul desfășurării tezei

Încadrarea - limitele tezei de doctorat

Motivația legată de subiectul tezei de cercetare

Definiții ale împuternicirii și definirea împuternicirii Duhului

Evoluția conceptului de „împuternicire a Duhului” în protestantismul holiness și în pentecostalism

Conținutul tezei de doctorat

Metodologii folosite în abordarea tezei de doctorat

CAPITOLUL I – O RECENZIE A LITERATURII DE SPECIALITATE DESPRE ÎMPUTERNICIREA DUHULUI

1.1. Împuternicirea Duhului în literatura misiologică

1.2. Împuternicirea Duhului în autorii pentecostali

1.3. Împuternicirea în colecția de misiune Regnum Books International

1.4. Concluzii

CAPITOLUL 2 - CONTEXTUL MALGAȘ – LOCUL DE ANALIZĂ ȘI TESTARE PRACTICĂ A ÎMPUTERNICIRII DUHULUI

2.1. Cadrul istorico-politic al Madagascarului

2.2. Cadrul social și cultural din Madagascar

2.3. Cadrul religios din Madagascar – Principalele religii malgașe

2.3.5. Mișcări de reînnoire ale Duhului Sfânt în Madagascar

2.4. Concluzii

CAPITOLUL 3 - ÎMPUTERNICIREA DUHULUI ÎN MĂRTURIA BIBLICĂ

3.1. Împuternicirea Duhului în Vechiul Testament

3.2. Împuternicirea Duhului în viața și lucrarea Mântuitorului Isus Hristos

3.3. Împuternicirea Duhului în evenimentul Cincizecimii

- 3.4. Împuternicirea Duhului în viața Bisericii timpurii
- 3.5. Împuternicirea Duhului în viața și teologia lui Pavel
- 3.6. Concluzii în mărturia biblică a împuternicirii Duhului

CAPITOLUL 4 – ÎMPUTERNICIREA DUHULUI ȘI MISIUNEA HOLISTICĂ A BISERICII

- 4.1. O afirmație care necesită explicații: „Dacă totul este misiune, nimic nu este misiune”
- 4.2. Paradigme ale misiunii holistice în teologia misiunilor
 - 4.2.2. *Misiunea holistică explicată prin paradigma întrupării lui Hristos – John R. W. Stott*
 - 4.2.3. *Misiunea holistică explicată prin paradigma Împărăției lui Dumnezeu – Ronald J. Sider*
 - 4.2.4. *Misiunea holistică explicată prin paradigma metanarațiunii biblice – Christopher J. H. Wright*
 - 4.2.5. *Misiunea holistică explicată prin paradigma centralității crucii lui Hristos - Christopher J. H. Wright*
 - 4.2.6. *Misiunea holistică explicată prin paradigma integralității – René C. Padilla*
 - 4.2.7. *Misiunea holistică explicată prin paradigma dezvoltării transformaționale – Bryant Myers*
 - 4.2.8. *Misiunea holistică explicată prin paradigma reconcilierii și vindecării - Robert Schreiter*
- 4.3. Misiunea holistică și paradigma împuternicirii Duhului construită de noi
- 4.4. Concluzii: către o misiune pentecostală holistică

CAPITOLUL 5 – MANIFESTARI CONCRETE ALE ÎMPUTERNICIRII DUHULUI ÎN CONTEXTUL MISIUNII BISERICII

- 5.1. Împuternicirea Duhului în contextul misionar pentecostal general
- 5.2. Împuternicirea Duhului în contextul proclamării
- 5.3. Împuternicirea Duhului în contextul micro-social
- 5.4. Împuternicirea Duhului în contextul macro-social
- 5.5. Concluzii și propuneri asupra unei împuterniciri holistice a Duhului

CAPITOLUL 6 – REPERE ALE UNEI MISOLOGII ÎMPUTERNICITE DE DUHUL SFÂNT: CONSTELAȚIA ÎMPUTERNICIRII DUHULUI

- 6.1. Fenomenul pentecostal: motiv de investigație pneumatologică pentru alte tradiții creștine
- 6.2. Fenomenul pentecostal: etape al consolidării misiologiei și teologiei împuternicite de Duhul
- 6.3. Fenomenul pentecostal: Repere ale unei misiologii împuternicite de Duhul Sfânt

6.4. Reperetele unei misiologii împuternicite de Duhul Sfânt

6.4.1. *Misiunea împuternicită de Duhul este experiențială și relațională*

6.4.2. *Misiunea împuternicită de Duhul este biblică, cristologică și trinitariană*

6.4.3. *Misiunea împuternicită de Duhul este motivată de urgența escatologică*

6.4.4. *Misiunea împuternicită de Duhul este dinamică: evanghelistică și transculturală*

6.4.5. *Misiunea împuternicită de Duhul este o lucrare holistică*

6.4.6. *Misiunea împuternicită de Duhul este miraculoasă*

6.4.7. *Misiunea împuternicită de Duhul este contextuală și indigenă*

6.4.8. *Misiunea împuternicită de Duhul este ecumenică*

6.5. Concluzie și provocări ale unei misiuni împuternicite de Duhul

CAPITOLUL 7 - CĂTRE O MISIOLOGIE ÎMPUTERNICITĂ DE DUHUL ÎN CONTEXT MALGAȘ

7.1. *Constelația împuternicirii Duhului pe care vom construi modelul practic*

7.2. *Biserica Assemblée de Dieu - un model împuternicit de Duhul Sfânt în Madagascar*

7.3. *Metodologia folosită în cercetarea „împuternicirii Duhului” în Biserica Assemblée de Dieu (ADD)*

7.4. *Procesul de cercetare propriu-zisă în cadrul Bisericii Assemblée de Dieu*

7.5. *Evaluarea misiunii împuternicite de Duhul în Biserica ADD Madagascar*

7.6. *Evaluarea grafică a misiunii împuternicite de Duhul din Biserica ADD din Madagascar sub forma Cercului misiologic al împuternicirii Duhului*

7.6.1. *Plusuri ale misiunii împuternicite de Duhul în Biserica ADD în context malgaș*

7.6.2. *Minusuri ale misiunii împuternicite de Duhul în Biserica ADD în context malgaș*

7.7. *Către o misiune malgașă împuternicită de Duhul echilibrată, relevantă și vibrantă*

CONCLUZII GENERALE ASUPRA TEZEI „ÎMPUTERNICIT DE DUHUL: CĂTRE O MISIOLOGIE PENTICOSTALĂ ÎN CONTEXT MALGAȘ”

BIBLIOGRAFIE

Cărți și volume colective

Studii/Articole

Enciclopedii/Dicționare

ANEXĂ LA TEZA DE DOCTORAT

Chestionar de evaluare a unei misiuni penticostale împuternicite de Duhul

1.2. Motivația prezentei tezei de doctorat

Am început această teză sub coordonarea Prof. univ. dr. habil. Corneliu Constantineanu, care m-a încurajat să cercetez un subiect misiologic care mi-ar fi util mie, mi-ar plăcea să îl cunosc mai mult și chiar să îl dezvolt, un subiect care să mă reprezinte pe mine ca *misionar în Madagascar împreună cu familia, de nouă ani*.

Deoarece una dintre activitățile noastre misionare mi-a oferit oportunitatea să ajung destul de des în jungla din sud-estul Madagascarului, în zona de confluență a mai multor grupuri etnice (triburi) malgașe, în speță animiste, am decis ca subiectul cercetării să fie *împuternicirea Duhului* într-un context malgaș. Am realizat că în acele locuri (regiunile Manakara, Vondrozo, Vohipeno, Mananjary Ikongo, Farafangana), într-un context animist, nu era ușor de proclamat Evanghelia, iar mesagerii erau întâmpinați adesea cu blesteme ale vracilor ce făceau parte din conducerea satelor, conduse de regi. Am simțit eu, familia și echipa sau echipele cu care îi vizitam pe acești oameni în satele greu accesibile, aceste presiuni la nivel spiritual, dar am văzut și efecte negative și neobișnuite în viața cotidiană după „misiunile” din satele izolate ale jungle malgașe, atestând că lumea spirituală necunoscută mie și nevăzută se manifestă în realitate în atacuri personale în viața reală vizibilă. Acest fapt m-a făcut să caut să cunosc mai mult *împuternicirea Duhului*.

Am observat această relație spiritual-fizic și în sens contrar. În lucrarea noastră evanghelică și socială în junglă, unde avem păstori malgași ca parteneri de misiune, obișnuiam să proclamăm Evanghelia și să ne rugăm pentru oameni. Uneori aceștia erau vindecați în mod instantaneu (chiar de orbire, surzenie, muțenie, alte boli) sau eliberați de sub puterile spirituale rele (demoni), care îi țineau bolnavi sau drogați, după ce luau tratament de la unii dintre doctorii animiști (vracii) din sate. Încă o dată, era o putere mai mare decât noi în slujba Evangheliei, iar noi am conștientizat că era vorba despre Duhul lui Dumnezeu, care se manifesta în viețile oamenilor prin calea pe care ei o cunoșteau cel mai bine, cea a spiritelor. Duhul Sfânt vindeca oamenii, transforma viețile și Îl făcea real Dumnezeu în viețile lor, iar pe Isus Hristos ca Mântuitor și Rege puternic în inimile lor, mai puternic ca spiritele care îi dominau și îi țineau în frică toată viața.

1.3. Subiectul tezei de doctorat: Împuternicirea Duhului Sfânt

Aceste experiențe personale și de grup m-a făcut să privesc cercetarea legată de *împuternicirea Duhului* în context malgaș ca pe un mare privilegiu și o mare responsabilitate.

La începutul cercetării aveam câteodată impresia că sunt un agricultor venit de la țară și rătăcit într-un oraș de câteva milioane de locuitori, fără hartă, în căutarea fiicei lui, studentă la facultate. Nu mi-am dat seama că apropierea de lucrarea Duhului Sfânt și cercetarea ei teologică va fi așa de fabuloasă, ca și cum ar fi deschiderea unei lăzi de comori, pescuită în abisurile unui ocean, care îți îmbogățește viitorul și îți schimbă viața pentru totdeauna. Nu mi-am dat seama atunci că acest subiect nu este doar unul care se aplică local, în context malgaș, ci unul care se aplică în context mondial, în cadrul lucrării penticostale de pe tot mapamondul.

De fapt, Persoana Duhului Sfânt, lucrarea și manifestarea ei în mișcările penticostal-carismatice a uimit nu doar pe penticostali, ci toate tradițiile creștine. „Mișcarea Duhului” din secolul XX a făcut ca penticostalismul să crească la nivel mondial în 100 de ani de la zero la 709,8 milioane de credincioși,¹ devenind cea mai dinamică lucrare misionară globală a ultimei decade și incitându-i pe toți cercetătorii tradițiilor creștine, atât din Biserica Romano-Catolică, Biserica Ortodoxă, cât și pe cei din Biserica Protestantă să se apropie de ea. Teologul penticostal Veli-Matti Kärkkäinen subliniază faptul că acest interes crescut pentru pneumatologie a dus în cele din urmă la o reevaluare serioasă a teologiei în toate confesiunile religioase creștine.² În cartea lui, *An Introduction to Ecclesiology: Ecumenical, Historical and Global Perspectives*, el îi scoate în evidență doar pe unii teologi din diferite tradiții religioase creștine care s-au aplecat parțial sau în profunzime asupra studiului Duhului Sfânt în teologia sistematică specifică lor, precum John Zizioulas în Biserica Ortodoxă, Hans Küng în Biserica Romano-Catolică, Wolfhart Pannenberg în Biserica luterană, Jürgen Moltmann în Biserica Reformată, Miroslav Volf, ca ecumenic cu rădăcini în tradiția penticostală și reformată, James McCendron Jr. în Biserica Baptistă sau Lesslie Newbigin în Biserica Anglicană.³ Însă lista acestor teologi moderni din alte tradiții interesați de o teologie pneumatologică este mult mai largă. I-am putea include aici din tradiția estică pe C. N. Tsirpanlis,⁴ Nikos A. Nissiotis,⁵ Alexander Schmemmann,

¹ Todd M. Johnson and All, *Christianity in its Global Context, 1970-2020: Society, Religion, and Mission*, Center for the Study of Global Christianity, Gordon Conwell Theological Seminary, June, 2013, p. 7-8.

² Veli-Matti Kärkkäinen, „«Truth on Fire»: Pentecostal Theology of Mission and the Challenges of a New Millennium”, în *AJPS* 3/1 (2000), pp. 33-60, aici p. 38.

³ Veli-Matti Kärkkäinen, *An Introduction to Ecclesiology: Ecumenical, Historical & Global Perspectives*, Illinois, Downers Grove, InterVarsity Press, IVP Academic, 2002, pp. 95-166.

⁴ C.N. Tsirpanlis, *Introduction to Eastern Patristic Thought and Orthodox Theology*, Minnesota, Collegeville, Liturgical Press, 1991.

⁵ Nikos A. Nissiotis, „Pneumatological Christology as a Presupposition of Ecclesiology”, în *Oecumenica: An Annual Symposium of Ecumenical Research*, Augsburg, Minneapolis, 1967, pp. 235-252.

Vladimir Lossky,⁶ Kallistos Ware,⁷ care își construiesc reflecțiile teologice pneumatologice pe experiențele și teologia dezvoltată în primele secole de părinții bisericii, precum Vasile cel Mare, Grigore de Nazians, Ignatius sau Irineus, care au contribuit la recunoașterea și așezarea corectă a persoanei Duhului Sfânt în cadrul Trinității în cadrul primelor Concilii din istoria Bisericii (Niceea, Constantinopol), rezultate în *Crezul creștin*.⁸

1.4. În căutarea „cărării” pe un teren cu multe drumuri

În partea de sud a Madagascarului, după orașul Finanarantsoa, există o zonă deșertică, în care nu mai există o șosea asfaltată, ci doar o mulțime de drumuri de deșert, bătătorite, care se intersectează. Trebuie să folosești o călăuză pricepută ca să te ducă prin aceste zeci de intersecții de cărări, altfel riști ca în loc să ajungi în orașul Fort Dauphin, din extremul sud-est al țării, să atingi Toliara, exact în partea opusă.

Deoarece teologia legată de Persoana Duhului Sfânt este atât de vastă, în cercetarea mea *am rătăcit de câteva ori drumul*, nereușind să rămân concentrat pe subiectul meu: *împuternicit de Duhul – către o misiologie penticostală în context malgaș*. Dar „bunul meu Dascăl coordonator”, profesorul Corneliu Constantineanu, a reușit să mă găsească și să mă repună pe cărarea și subiectul meu, deschizându-mi ochii asupra modului în care se face în mod serios cercetarea și a felului în care rămâi clar așezat pe firul subiectului până la capăt, fapt pentru care îi sunt enorm de recunoscător. Apoi, după moartea neașteptată a domniei sale, dar dureroasă pentru noi toți, care am fost mentorați într-un fel sau altul de el, am fost însoțit pe acest drum al finalizării școlii de către Prof. univ. dr. habil. Marcel V. Măcelaru, care, prin sfaturi clare, călăuzire personală și încurajare, m-a ajutat să ajung cu bine la destinație.

Pe măsură ce am început să pătrund în cercetare, am realizat că subiectul *împuternicirii Duhului* este destul de puțin explorat, în ciuda faptului că mulți teologi au zăbovit asupra subiectului general al Persoanei și lucrării Duhului Sfânt. Subiectul împuternicirii Duhului a început să ia contur mai intens abia în ultimii douăzeci de ani, tocmai datorită faptului că reprezintă *inima lucrării misionare* din mișcarea penticostal-carismatică. Teologia penticostală

⁶ Vladimir Lossky, *Mystical Theology of the Eastern Church*, New York, Crestwood, St. Vladimir's Seminary Press, 1976.

⁷ Kallistos Ware, *The Orthodox Church*, London, Penguin, 1993. Vezi și *The Orthodox Way*, New York, Crestwood, St. Vladimir's Seminary Press, 1999.

⁸ Kärkkäinen, *An Introduction to Ecclesiology*, p. 17 și pp. 22-23.

își are așezate bazele în special pe cartea Faptele Apostolilor,⁹ așa că porunca dată ucenicilor de către Isus Hristos, Domnul și Mântuitorul nostru, în Faptele Apostolilor 1:8 este una pe care Biserica penticostală o consideră foarte actuală astăzi:

„Ci voi veți primi o putere, când se va coborî Duhul Sfânt peste voi, și-Mi veți fi martori în Ierusalim, în toată Iudeea, în Samaria și până la marginile pământului (Faptele Apostolilor 1:8).”

1.5. Definiții ale împuternicirii – definiții ale împuternicirii Duhului

Când vorbim despre împuternicire, avem în vedere, de obicei, două părți sau două entități: una care are putere asupra unui lucru sau a unui teritoriu și cealaltă care primește autoritate din partea celui mai puternic pentru a face ceva sau a realiza ceva în acel teritoriu. În teză abordăm definițiile împuternicirii pornind de la originile manageriale și apoi ajungem la subiectul spiritual, împuternicirea Duhului.

În limba engleză sunt folosiți de obicei termenii *empower* și/sau *empowerment*. *Dicționarul Macmillan* definește cuvântul *empower* (a împuternici) ca *un act de a da cuiva mai multă încredere sau control*, făcându-l să se simtă mai puternic și mai încrezător. De asemenea, cuvântul este extins și în actul de a da unei persoane sau unei organizații autoritate de a face ceva.¹⁰ Nicola Denham Lincoln și alți cercetători care au studiat înțelegerea împuternicirii, considerându-l parte a noile concepte din management, definesc împuternicirea în ideea „autorizării și / sau licențierii” unei idei sau a unei instituții din partea unei autorități mult mai înalte. Ei găsesc prima înregistrare a acestui cuvânt în secolul al XVII-lea, într-o carte a lui Hamon L'Estrange, numită *The Reign of King Charles*, în care el este împuternicit (autorizat, licențiat) de către Papă într-o scrisoare să construiască un colegiu.¹¹

La nivel teologic, cercetătorii care au studiat împuternicirea lui Dumnezeu o definesc în mai multe moduri. Kwabena Asamoah-Gyadu, în articolul „You Shall Receive Power: Empowerment in Pentecostal/Charismatic Christianity” subliniază originea cuvântului împuternicire în cuvântul *putere*, care se referă la abilitatea de a săvârși anumite sarcini și a

⁹ Bradley Truman Noel, *Pentecostal and Postmodernism Hermeneutics: Comparisons and Contemporary Impact*, Teză de Doctorat pe domeniul teologiei penticostale, Pretoria, Universitatea din Africa de Sud, Noiembrie, 2007, p. 38.

¹⁰ Definiția cuvântului „Empower” în blogul *Macmillan Dictionary Blog*, la adresa electronică <https://www.macmillandictionaryblog.com/empower>. Accesat în data de 10 iunie 2020.

¹¹ Nicola Denham Lincoln, Cheryl Travers, Peter Achers, și Adrian Wilkinson, „The Meaning of Empowerment: the interdisciplinary etymology of a new management concept”, în *International Journal of Management Reviews*, Griffith University, Queensland, Australia Blackwall Publishing, 2002, p. 3. Griffith Research Online: Griffith University, Queensland, Australia. Doi: <https://doi.org/10.1111/1468-2370.00087>.

atinge anumite obiective.¹² „A fi împuternicit înseamnă a avea resurse sau a avea capacitatea de a atinge niște scopuri sau/și a face niște lucruri pe care alții nu le pot face, sau căroră le este imposibil să le realizeze fără accesul la aceste surse”.¹³

Pentru Frank D. Macchia, un alt teolog pentecostal, definiția împuternicirii Duhului este legată de puterea pentru mărturisire (Fapte 1:8) pe care Duhul Sfânt o oferă credincioșilor. „Biserica este împuternicită să își trăiască mărturia vie în viața comunității, în proclamația sa inspirată și în multiplele sale slujiri în Duh”.¹⁴

Leon J. Wood, în cartea *The Holy Spirit in the Old Testament*, folosește cuvântul împuternicire a Duhului și să o definește în relația dintre porunca lui Dumnezeu și acțiunile unor personaje ale Vechiului Testament care acționează în favoarea poporului lui Dumnezeu. Împuternicirea Duhului în viziunea lui se referă la o acțiune specială a Duhului Sfânt pentru „realizarea unor sarcini care le-a fost încredințate”.¹⁵

Astfel, în contextul vieții creștine, așa cum înțelegem din cartea Faptelor Apostolilor, nu apostolii sunt „eroii principali”, ci este Duhul Sfânt. Teologul pentecostal Stanley M. Horton afirmă: „Duhul Sfânt dă direcția, nu apostolii”.¹⁶ Apostolii sunt principalele personaje vizibile care vor continua misiunea de răscumpărare a lui Isus Hristos prin proclamarea lor în Ierusalim și pe celelalte continente cunoscute ale vremii lor, însă personajul principal la cărții Faptelor este Duhul Sfânt, eroul nevăzut. Duhul Sfânt împuternicește, vindecă, eliberează de demoni, sfințește oamenii convertiți, unifică Biserica lui Hristos, îi dă daruri (karismata), pregătește Biserica pentru revenirea lui Hristos. Sau, cum sublinia Horton, „cartea Faptele Apostolilor este cartea Duhului Sfânt”, Cel care împuternicește pe credincioși.¹⁷

1.6. Scopul acestei teze de doctorat

Având în vedere definițiile împuternicirii, dar mai ales felul în care este văzută împuternicirea în cartea Faptelor Apostolilor, teza noastră se constituie o invitație la *reflecție teologică* asupra acestei teme aflată la nivel de pionierat, *împuternicirea Duhului*, dar care, bine

¹² J. Kwabena Asamoah-Gyadu, „You Shall Receive Power: Empowerment in Pentecostal/Charismatic Christianity”, în Wonsuk Ma *et al.* (editori), *Pentecostal Mission and Global Christianity*, Regnum Edinburgh Centenary Series, vol. 20, Regnum Books International, 2014, p. 46-47.

¹³ Asamoah-Gyadu, „You Shall Receive Power”, p. 46-47.

¹⁴ Frank D. Macchia, *Baptized in the Spirit: A Global Pentecostal Theology*, Grand Rapids, Michigan, Zondervan, 2006, p. 14.

¹⁵ Leon J. Wood, *The Holy Spirit in the Old Testament*, Eugene, Orange, Wipf and Stock, 1998, p. 53-55.

¹⁶ Stanley M. Horton, *What the Bible Says about the Holy Spirit*, Springfield, Missouri, Gospel Publishing House, 1976, p. 136.

¹⁷ Stanley M. Horton, *What the Bible Says about the Holy Spirit*, Springfield, Missouri, Gospel Publishing House, 1976, p. 136.

explorată, explicată și înțeleasă, va conduce la soluții și aplicații practice viabile pentru crizele actuale din *biserici* și *societate*. Totodată, ea va conduce la o înțelegere mai largă și o aplicare mai exhaustivă a împuternicirii în *lucrarea misionară*.

În *Biserica lui Isus Hristos*, împuternicirea va duce la *salvarea sufletelor*. Mișcarea penticostală de-a lungul istoriei ei s-a văzut ca oameni chemați să salveze sufletele. Experimentând Cincizecimea prin „botezul în/cu Duhul Sfânt”, Biserica a înțeles că Dumnezeu l-a trimis pe Isus Hristos să salveze lumea din păcat, oferindu-le în dar viața eternă. Așa că cel mai important mesaj pe care ei l-am proclamat a fost mesajul Rusaliilor: „Pocățiți-vă, și fiecare dintre voi să fie botezat în Numele lui Isus Hristos spre iertarea păcatelor voastre; apoi veți primi darul Duhului Sfânt”. Biserica a realizat că cel mai important lucru pentru ființa umană este salvarea sufletului, iertarea păcatelor și eliberarea de vinovăție.

În *comunitate și societate*, împuternicirea înseamnă și *impactul benefic al oamenilor conduși de Duhul Sfânt*. Domnul Isus Hristos îi cheamă pe creștinii împuterniciți de Duhul să fie martori (Fapte 1:8), ambasatori ai Săi, sarea și lumina pământului (Matei 5:13-14), vizibili și dând gust lumii, întocmai cum El a fost Lumina lumii (Ioan 8:12). Din această poziție, creștinii împuterniciți de Duhul Sfânt nu doar predică Evanghelia săracilor, ci aduc o transformare a lumii în care trăiesc. Dacă la început mișcarea penticostală era alcătuită în mare parte din pătura săracă a populațiilor din lume, treptat penticostalii au experimentat o mobilitate social ascendentă, mulți dintre ei ajungând nu doar spre zona de mijloc a societății,¹⁸ ci chiar în zona politică, așa cum se întâmplă în țările din America Latină, cum este exemplul președintelui Jair Messias Bolsonaro din Brazilia.¹⁹ În pneumatologia ortodoxă, accentul se pune pe participarea Duhului lui Dumnezeu la crearea lumii și aducerea ordinii în haos, la crearea și menținerea vieții. Duhul lui Dumnezeu susține, de asemenea, viața. Oare nu avem nevoie de lideri în viața cărora să domnească valorile lui Dumnezeu și să fie împuterniciți de Duhul Sfânt? Ce soluții ar oferi ei pentru societatea actuală și ce benefic ar fi pentru toate categoriile sociale ca ei să caute lumina de sus, întocmai cum în Iosif a fost Duhul lui Dumnezeu! (Gen 41:38-44). Ei ar putea gestiona crizele cu care se confruntă orașele, districtele, regiunile și țările. Ei ar putea căuta răspunsuri care vin din înțelepciunea lui Dumnezeu.

¹⁸ Julie C. Ma și Wonsuk Ma, *Mission in Spirit: Toward a Pentecostal/Charismatic Missiology*, Oxford, Regnum Books International, 2010, p.10.

¹⁹ „Jair Bolsonaro”, în pagina *Wikipedia: The Free Encyclopedia*, actualizată în 21 Mai 2022 pagina https://en.wikipedia.org/wiki/Jair_Bolsonaro. Accesat în data de 23 Mai 2022.

De aceea, scopul acestei teze este legat de înțelegerea acestui concept al *împuternicirii Duhului* și aplicarea lui atât în cadrul Bisericii, cât și în societate. Oamenii umpluți de Duhul lui Dumnezeu, „văd mai adânc, mai departe, mai larg și mai vizionar”, deoarece au atât ochii Împărăției, cât și înțelepciunea Împărăției. Ei trebuie nu doar să salveze oameni din păcat, ci să transforme societăți, făcându-le locuri mai bune în care Dumnezeu să locuiască și valorile Lui să devină valori fundamentale pentru societate.

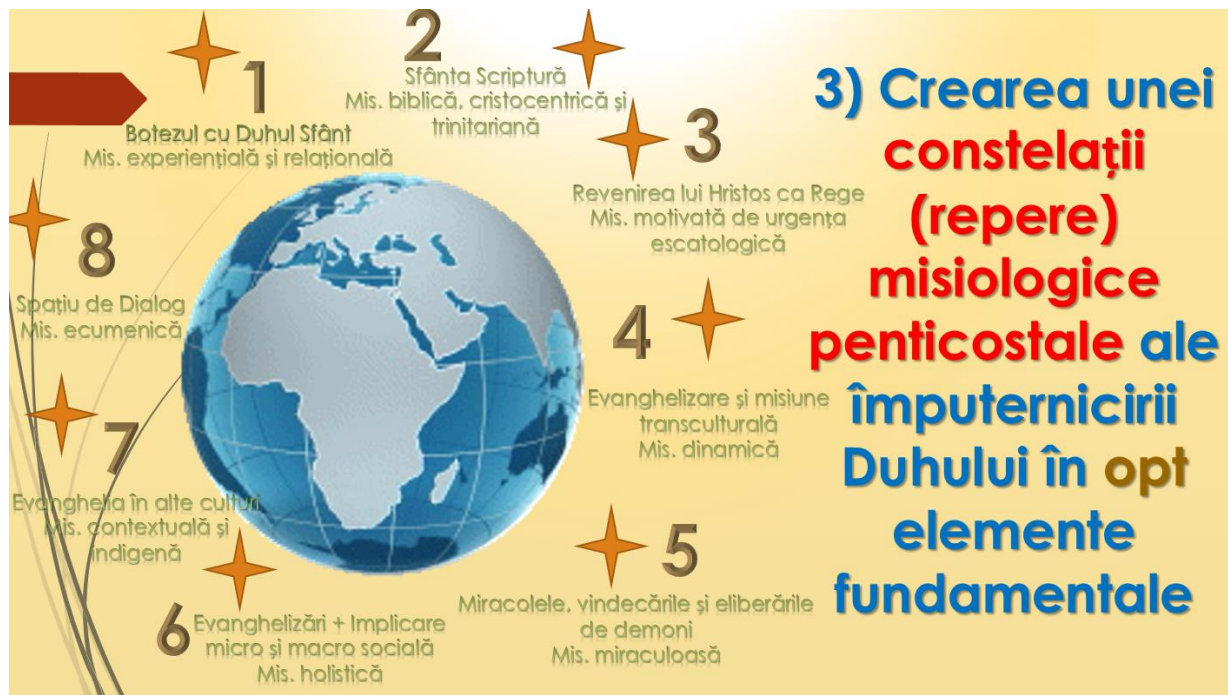
1.7. „Teza” acestei teze de doctorat

Biserica pentecostală, ca și celelalte tradiții creștine, este implicată în *misiunea lui Dumnezeu (missio-Dei)*. Misiunea lui Dumnezeu începe în Genesa și se termină în Apocalipsa cu „ceruri noi și un pământ nou în care va domni neprihănirea”. Asta înseamnă că Dumnezeu lucrează la răscumpărarea oamenilor din toate națiunile, de pe tot pământul, dar și la reînnoirea creației. Deși viziunea pentecostală asupra acestui subiect este una premilenistă în general, mișcarea pentecostală așteaptă ca Dumnezeu să împlinească aceste promisiuni. În această așteptare, ea este o biserică misionară, care este onorată să fie invitată în misiunea lui Dumnezeu și să îi se alăture în seceriș (Ioan 4: 35-38).

Teza acestei lucrări se referă la faptul că atât în *cartea Faptele Apostolilor*, în Biserica apostolică, cât și în *Trezirea Pentecostală* din secolul XX, pornită din Los Angeles, strada Azusa, au existat câteva repere (valori) care au făcut ca biserica împuternicită de Duhul Sfânt să transforme societățile și să aducă un puternic impact în lume, oriunde mișcarea pentecostală a pătruns. Biserica lui Hristos *împuternicită de Duhul Sfânt* a fost una puternic misionară, transformând societățile prin care au trecut și în care s-au așezat.

De aceea, am căutat atât în Sfânta Scriptură, în special în *cartea Faptele Apostolilor*, cât și în misiologia pentecostală a secolului XX, care sunt acele repere, valori sau „stele” care au făcut din mișcarea pentecostală un organism atât de dinamic, puternic și transformațional. Am găsit aceste valori sau „stele” strălucitoare și le-am așezat într-o „constelație a împuternicirii Duhului”, având ca bază experiența Cincizecimii, botezul cu Duhul Sfânt. Lucrarea Duhului Sfânt nu poate fi contrafăcută, ci este una pe care Dumnezeu este suveran. Cu toate acestea, Dumnezeu vrea să atingă orice generație și să o reînnoiască. Cunoscând acești factori (repere, „stele”, valori) care conduc la această reînnoire, și cunoscând modelul perfect, liderii din bisericile pentecostale ce cred în aceste valori își pot conduce bisericile spre modelul ideal, luând decizii strategice pentru comunitățile lor.

Am grupat reperele misiunii pentecostale în opt elemente fundamentale, așa cum se vede din imaginea de mai jos.

Iată care sunt cele opt repere ale misiologiei pentecostale împuternicite de Duhul:

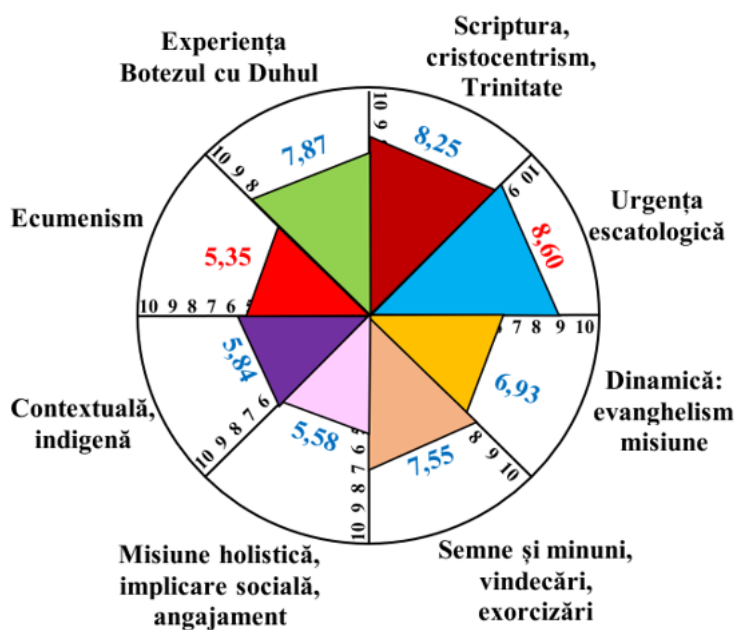
1. *Botezul cu Duhul Sfânt*, care face ca misiunea pentecostală să fie una „experiențială și relațională”; 2. *Sfânta Scriptură*, care face ca misiunea pentecostală să fie una biblică, cristocentrică și Triunitariană; 3. *Revenirea lui Isus Hristos ca Rege*, care face ca misiunea pentecostală să fie motivată de urgența escatologică sau urgența apocaliptică; 4. *Evanghelizarea și misiunea transculturală*, care face ca misiunea pentecostală să fie una dinamică; 5. *Miracolele, vindecările și eliberările de demoni*, care face ca misiunea pentecostală să fie una miraculoasă; 6. *Implicarea micro-socială și macro-socială, alături de evanghelizare*, care face ca misiunea pentecostală să fie una holistică, care transformă societățile; 7. *Evanghelia în alte culturi prin misiunea transculturală*, care face ca misiunea pentecostală să fie una contextuală și indigenă; 8. *Spațiu de dialog cu alte tradiții creștine* – care face ca misiunea pentecostală să fie una ecumenică.

1.8. Cadrul desfășurării tezei

Chiar din titlul „Împuternicit de Duhul: Către o misiologie pentecostală în context malgaș”, reies domeniile teologiei cu care vom interacționa pentru înțelegerea și conturarea acestui concept, fiind evidente *pneumatologia*, care face referință la lucrarea și Persoana

Duhului Sfânt și *misiologia* care face referință la implicarea Bisericii în misiunea lui Dumnezeu (Missio Dei) în general, dar și la misiunile pe care bisericile pentecostale le întreprind în diferite culturi (*missio Ecclesiae*). Aceste domenii vor fi încadrate atât de Sfintele Scripturi, cât și de conceptele importante ale *tradiției creștine pentecostale*, cu care vom interacționa în conturarea subiectului împuternicirii. Contextul în care vom evalua teza astfel realizată și în care vom efectua cercetarea practică propriu-zisă este reprezentat de *cultura malgașă*, în particular de creștinismul malgaș reflectat în Biserica Pentecostală *Assemblée de Dieu*.

Ceea ce rezultă în urma acestei cercetări este un model misiologic reflectat într-o diagramă, numită *cercul misiologic al împuternicirii Duhului*, prin care se poate evalua orice biserică pentecostal-carismatică din altă cultură. Desigur, faptul că am încadrat împuternicirea Duhului într-o „ecuație” a împuternicirii nu înseamnă că lucrarea Duhului poate fi reflectată într-un rezultat matematic. Totuși, modelele repetabile legate de manifestarea Duhului Sfânt în misiunea lui Dumnezeu, iar în particular în diferite biserici ale mișcării pentecostal-carismatice, ne oferă o anumită privire de ansamblu asupra unor caracteristici sau indicatori, care pot fi în mare măsură măsurabili și încadrați în anumite tipare.

1.9. Contribuții la studiul științific teologic

Implicarea în această lucrare de cercetare asupra înțelegerii *împuternicirii Duhului* într-o biserică care ar trebuie să fie misionară a adus mai multe beneficii. Ne-a ajutat să înțelegem

mai bine misiunea pe care o facem. Ne-a ajutat să fim de folos *Bisericii Assemblée de Dieu* unde noi, familia Șaitiș Marcel și Ioana, suntem implicați în lucrarea misionară. Ar putea să fie benefică pentru Bisericile pentecostale din România și Diaspora, dacă își vor face timp să cerceteze ceea ce am creat și dacă vor fi dispuși să aplice aceste informații la nivel loc. Aplicația practică a împuternicirii Duhului poate fi aplicată în orice context pentecostal, în orice loc din lume. Noi am creat un model pe care l-am aplicat la nivelul național al *Bisericii Assemblée de Dieu* și biserica a beneficiat la nivel strategic de aceste informații. Noi credem că această lucrare este o contribuție adusă cercetării în domeniul pneumatologiei și misiologiei Bisericii.

1.9.1. Împuternicirea Duhului - un subiect puțin cercetat

În primul rând, subiectul împuternicirii Duhului este puțin cercetat, deși mai mulți autori pentecostali și exegeți îl ating în treacăt, încercând o definiție a lui și apoi trecând mai departe. Construind pe ceea ce au așezat alții lateral pe acest subiect, precum Roland Allen, Melvin Hodges, Paul Pomerville, Robert P. Menzies, Gordon D. Fee, Stanley M. Horton, Amos Yong, Roger Stronstad, Veli-Matti Kärkkäinen, Max Turner, John M. Penney, Wonsuk Ma, Julie C. Ma, am decis să dezvoltăm acest subiect, chiar dacă am putea face eventuale erori datorate cercetării și entuziasmului nostru de a spune mai mult decât este necesar asupra acestui subiect. Cu toate acestea, dezvoltarea acestui subiect în prezenta teză va constitui o fundație pe care alți cercetători ar putea construi în viitor.

1.9.2. Crearea de carte teologică în context malgaș

În al doilea rând aducem o contribuție de carte la nivel academic pe această specializare, „împuternicirea Duhului” în context african, în Madagascar, unde noi locuim. În Insula Roșie acționăm practic ca misionari de circa nouă ani, inclusiv predând la Seminarul Teologic al Bisericii Assemblée de Dieu din Antananarivo. Aici nevoia de carte teologică este mult mai acută decât în contextul românesc. La nivel teologic singurele izvoare care produc carte locală și tradusă în Madagascar sunt Biserica Romano-Catolică, Biserica Luterană și Biserica Protestantă, pentru că deja au avut viziunea creării unei pepiniere de scolastici educați în școli teologice din Europa. Biserica Assemblée de Dieu însă, deși are deja 50 de ani de existență, nu a avut această viziune de a crea propria pepiniere de teologi până acum. Probabil și din cauză că misionarii care au condus Seminarul Teologic ADD nu au fost oameni cu o pregătire teologică superioară, așa că nu au avut viziunea a ceva mai mare decât experiența lor. Pe de altă parte, liderii malgași ai Bisericii ADD nu s-au crezut capabili de a crea material teologic autohton pentru că nu au fost încurajați să o facă. Este resimțită nevoia de carte teologică evanghelică, dar mai ales pentecostală, iar traducerile necesită personal specializat și resurse

financiare, care și așa sunt destul de puține. Pe deasupra este lipsa de conștientizare asupra acestei necesități atât de importante și urgente pentru Biserica Assemblée de Dieu. De aceea, această teză tradusă în limba malgașă va reprezenta o contribuție atât prin materialul general asupra împuternicirii Duhului, cât și prin cercetarea particulară făcută asupra Bisericii ADD, care să le ofere idei asupra îmbunătățirii misiunii Bisericii ADD ca ea să fie mai relevantă în lucrarea ei în societatea malgașă.

1.9.3. Crearea de carte teologică în context românesc

O altă contribuție pe subiectul împuternicirii Duhului o aducem contextului românesc teologic. În literatura teologică românească nu am găsit cărți scrise pe acest subiect de interes. O trecere în revistă a editurilor, apoi a librăriilor creștine, ne oferă detalii interesante. De exemplu, pe magazinul online de vânzare a cărților teologice din mediul evanghelic, *Librăria Casa Cărții*, am găsit doar 36 de cărți despre Duhul Sfânt, dintre care doar 20 cuprinzând învățături teologice sistematizate, iar restul vorbind despre Duhul Sfânt din alte perspective: devoțional, experiențe cu Duhul Sfânt, mărturii diferite sau literatură de încurajare. *Librăria creștină Stephanus* din București stă mai bine la cărțile legate despre lucrarea Duhului Sfânt, având disponibile 48 de titluri, majoritatea dintre ele cuprinzând literatură devoțională legată de Duhul Sfânt și rugăciune, miracole, vindecări. Am putea spune, fără să greșim, că singurele cărți despre teologia Duhului Sfânt sunt scrise de Trandafir Sandru și John F. Tipei, așa că este necesară ridicarea unei generații de tineri teologi care să înnoiască cartea teologică cu privire la lucrarea Duhului Sfânt în contextul românesc.²⁰

Deși literatura ortodoxă este una mistică care surprinde Persoana și lucrarea Duhului Sfânt, am găsit puține articole sau cărți care să abordeze subiectul din unghiul nostru. O trecere prin *Librăriile on-line Ortodoxia*²¹ și *Sophia*²² având ca cuvânt de căutare Duh Sfânt sau Duh ne-a descoperit că între cele 244 de cărți (*Librăria Sophia*) găsim puține titluri privitoare la lucrarea Duhului Sfânt și încă o duzină legate de misiune, concentrate în special pe misiunea Bisericii Ortodoxe. Remarcăm între acestea activitatea deosebit de fructuoasă a teologului și

²⁰ Trandafir Sandru, *Lucrarea Duhului Sfânt: O analiză succintă a teologiei despre lucrarea Duhului Sfânt*, Oradea, Editura Scriptum, 2016; John F. Tipei, *Duhul Sfânt. O teologie biblică din perspectivă pentecostală*, Oradea, Editura Metanoia, 2003.

²¹ *Librăria Ortodoxia*, pe pagina de internet *Librăria Ortodoxia*, aflată la adresa electronică <https://www.librariaortodoxia.ro/>. Accesată în data de 01 aprilie 2021.

²² *Librăria Sophia*, pe pagina de internet *Librăria Sophia*, aflată la adresa electronică <https://m.librariasophia.ro/>. Accesată în data de 01 aprilie 2021.

misiologului ortodox român Mihai Himcinschi, cu câteva cărți situate la intersecția dintre lucrarea Duhului Sfânt și Misiologie.²³

1.9.4. Împuternicirea Duhului – o temă abordată misiologic

O a patra contribuție este legată de abordarea temei împuternicirii Duhului printr-o lentilă misiologică. Aici putem vorbi despre două aspecte ale împuternicirii Duhului. Unul dintre ele este legat de perspectiva *Missio Dei*, care se referă la misiunea lui Dumnezeu de răscumpărare a omenirii în care este invitată Biserica lui Hristos să participe în orice context geografic, social sau cultural s-ar afla. Din acest punct de vedere teza noastră cuprinde aspecte ale împuternicirii Duhului valabile oriunde în lume, pentru că ea a fost construită luând în considerare caracteristici din toate culturile creștine care cunosc lucrarea și botezul Duhului Sfânt, provenind în special din lumea penticostal-carismatică. Pe de altă parte, analiza aplicativă a împuternicirii Duhului este realizată într-un context misionar, în Madagascar, oferind o perspectivă sud-african-asiatică asupra acestui aspect, luând în considerare că Insula Roșie este de origine africană, însă cuprinde aspecte asiatice foarte accentuate, populația fiind o mixtură afro-asiatică.

1.9.5. Crearea unei paradigme holistice a împuternicirii Duhului

O contribuție particulară la cercetarea internațională este reprezentată de „paradigma holistică a împuternicirii Duhului” creată de noi pe baza biblică a Cincizecimii. Această paradigmă a împuternicirii Duhului ia în considerare textele din (1) promisiunea Tatălui din Fapte 1:8; (2) profeția din Ioel 2:28-29, (3) Evenimentul Cincizecimii din Fapte 2:1-41 și (4) evenimentele care au urmat imediat Cincizecimii, înregistrate în Fapte 2:42-47, care au completat imaginea Bisericii timpurii umblând în puterea Duhului Sfânt. Folosind aceste texte demonstrăm, pornind de la Cincizecime, că misiunea este holistică privită prin prisma împuternicirii Duhului. Nu am găsit în literatura teologică de specialitate o asemenea paradigmă, de aceea considerăm că ea poate fi considerată o contribuție la literatura teologică penticostal-carismatică.

²³ Mihai Himcinschi, *Misiune și Dialog – Ontologia misionară a Bisericii din perspectiva dialogului interreligios/ Mission and Dialog – The Missionary Ontology of the Church from the Perspective of the Interreligious Dialog*, Alba Iulia, Editura Reîntregirea, 2003; Mihai Himcinschi, *Biserica în societate. Aspecte misionare ale Bisericii în societatea actuală*, Alba Iulia, Editura Reîntregirea, 2006; Mihai Himcinschi, *Misiunea Bisericii și etica socială*, Alba Iulia, Facultatea de Teologie Ortodoxă Alba Iulia, 2011.

1.9.6. Crearea unei „constelații misiologice pentecostale” a înputernicirii Duhului (grup de repere)

Un alt lucru pe care îl considerăm o construcție misiologică așezată pe cercetarea misiologilor pentecostali, dar oferind totuși elemente particulare, este constelația misiologică pentecostală pe care am creat-o. Le putem spune „repere ale unei misiuni înputernicite de Duhul” dacă denumirea „constelație misiologică” este prea avangardistă.²⁴ Ea cuprinde elemente ale misiunii înputernicite de Duhul, fundamentale în misiologia pentecostală, precum: experiența botezului cu Duhul Sfânt, încadrarea acestei experiențe în Sfânta Scriptură, rolul important al semnelor și minunilor în misiologia pentecostală, acțiunea evanghelistică și misionară, viziunea holistică a misiunii, contextualizarea și indigenizarea misiunii și ecumenismul, ca bază pentru misiunea pentecostală. Deși acești indicatori ce fac referință particulară la misiunea pentecostală ar putea foarte bine să formeze o constelație de cel puțin zece elemente, noi le-am încadrat doar într-o rețea de repere ce cuprind opt elemente.

1.9.7. Crearea unui „chestionar de diagnosticare” a unei biserici locale sau a unei biserici naționale

Tot în cadrul elementelor inovatoare pe care le-am adus misiologiei pentecostale a fost crearea unui „chestionar de diagnosticare” a unei biserici locale sau a unei biserici naționale, având ca bază lucrarea înputernicirii Duhului Sfânt. Am creat un chestionar de diagnosticare care cuprinde 87 de afirmații împărțite în afirmații generale și întrebări aplicative care măsoară fiecare indicator al înputernicirii Duhului legat de biserică sau de comunitate în general. Însă acest chestionar poate fi micșorat doar la afirmațiile foarte specifice legate de repere. Noi însă l-am mărit puțin acest chestionar, deoarece am introdus și elemente suplimentare de verificare a afirmațiilor și întrebărilor, ca să observăm dacă există contradicții în gândirea celor care au completat chestionarele. Acest chestionar de diagnosticare poate fi dezvoltat și îmbunătățit, însă el reprezintă un pas înainte pentru a ajuta bisericile pentecostale sau pentecostal-carismatice să vadă evoluția lor spre o variantă îmbunătățită, relevantă din punct de vedere biblic și din punct de vedere social și cultural.

²⁴ Acesta este un termen pe care îl folosesc mai mulți teologi pentecostali contemporani, precum Amos Yong sau Frank D. Macchia. Vezi Amos Yong, *In the Days of Caesar: Pentecostalism and Political Theology*, Grand Rapids, Michigan, Cambridge, William B. Eerdmans Publishing Company, 2010, p. 96.

1.9.8. Crearea „cercului misiologic al înputernicirii Duhului” ca și diagramă vizuală de diagnosticarea a unei Biserici înputernicite de Duhul

Rolul chestionarelor de diagnosticare a fost acela de a crea o reprezentare grafică care să arate situația generală a unei biserici sau a unei comunități înputernicite de Duhul Sfânt, punctele slabe și cele tari, dar să ofere în același timp oportunitatea de face reglaje pe termene diferite, îmbunătățind lucrarea comunității. Diagrama rezultată din prelucrarea răspunsurilor la chestionare poartă numele de „cerc misiologic al înputernicirii Duhului”. El poate fi un instrument vizual foarte puternic pentru liderii unei biserici, care pot lua decizii pentru reglarea punctelor slabe, astfel încât să îi dea bisericii o direcție bună, făcând-o relevantă nu doar din punct de vedere biblic, conformă cu standardele Bisericii timpurii din cartea Faptelor Apostolilor, având ca bază textele din Fapte 1:8 și Fapte 2, ci relevantă pentru societatea și transformarea culturii în care biserica penticostal-carismatică se găsește.

1.9.9. Crearea unei strategii recomandate pentru Biserica ADD din Madagascar

Deoarece noi am aplicat și testat acest chestionar în cadrul *Bisericii Assemblée de Dieu* din Madagascar, adresându-ne la aproape 800 de păstori, la întâlnirea națională anuală a acestei comunități, am putut să vedem în urma prelucrării răspunsurilor din chestionare o diagramă a cercului înputernicirii Duhului relevantă pentru această biserică. Am prezentat diagrama în cadrul unei întâlniri cu unii dintre liderii Bisericii ADD, făcându-i să înțeleagă punctele forte și lucrurile care ar putea fi îmbunătățite în urma luării unor decizii. Am făcut și câteva recomandări Comitetului Executiv al Bisericii Assemblée de Dieu din Madagascar. Dacă vor ține cont de aceste lucruri, cu siguranță vor vedea rezultate pozitive în lucrarea lor în următorii ani. Am introdus, de asemenea, această analiză complexă în prezenta teză de doctorat, ca și o modalitate practică de a evalua prin diagrama numită „cercul misiologic al înputernicirii Duhului” avansul unei biserici sau al unei comunități de factură penticostală.

1.10. Conținutul tezei de doctorat

Prezenta teză de doctorat cuprinde introducerea și șapte capitole care vor dezvolta ideea cuprinsă în titlu, înputernicirea Duhului Sfânt în misiunea penticostală.

În *Introducere* explicăm nu doar semnificația titlului, nevoia existenței unei astfel de lucrări, ci și contextul în care vom face cercetarea, adică Republica Madagascar în bazinul Oceanului Indian. De ce tocmai acolo? Este răspunsul din motivație. O lucrare misionară românească care deja a împlinit opt ani a fost dezvoltată de noi în această țară de sub tropicul

Capricornului în colaborare cu membri ai *Bisericii Assemblée de Dieu*, biserică de origine pentecostală, parte din marea familie mondială *Assemblies of God World Mission*. Tot în introducere vom defini termenii împuternicirii, conform dicționarelor, conform specialiștilor care au sesizat diferite direcții ale termenului, dar și conform teologilor care au abordat subiectul împuternicirii într-o mai mică sau mai mare măsură. Dacă am intrat în partea de definire, am considerat esențial să construim o istorie a termenului în teologie de la apariție până în prezent, deoarece acest termen este unul de folosire recentă, așa că am trasat o evoluție a împuternicirii din secolul al 17-lea, când termenul a apărut în cadrul Mișcării de Sfințenie pe linia lui Wesley, transformarea acestuia în cadrul trezirilor de la Keswick sau datorită liderilor Marilor Treziri Protestante din SUA, precum Charles Finney sau Phoebe Palmer, și felul în care a fost văzut apoi în trezirea pentecostală din Azusa Street și definit de către Fox Parham în Apostolic Faith, dar și felul în care este văzut în zilele noastre atât de pentecostali, cât și de alți teologi din mișcarea evanghelică.

Capitolul 1, care urmează părții de introducere, cuprinde o analiză sau trecere în revistă asupra literaturii de specialitate din mai multe domenii ale teologiei. Prima incursiune am făcut-o în domeniul misiologic, considerând că subiectul împuternicirii în „misiune” ar fi trebuit să fie relevant pentru misiologi, care leagă misiunea de împuternicire, fie că este împuternicirea din Evanghelia a lui Isus Hristos, fie că este împuternicirea din Fapte 1:8, care este mai degrabă legată de dinamica pentecostală. Apoi am intrat în pentecostalism, ca să analizăm cum văd pentecostalii subiectul împuternicirii Duhului și de ce anume îl leagă: de mărturia profetică a bisericii timpurii, de semne și minuni sau de amândouă? Se adresează bisericii sau doar unor ucenici împuterniciți? În final am considerat că cea mai completă și complexă colecție despre misiune la ora actuală este seria Regnum Books International, așa că am făcut o trecere consistentă prin ea, sondând subiectul împuternicirii și felul în care o văd teologii în cele 39 de cărți ale colecției.

În *capitolul al 2-lea, Contextul malgaș și contribuția lui la subiectul împuternicirii* am abordat subiectul în cercuri concentrice, de la distanță spre aproape. Prima dată am analizat istoria acestei țări, care este de dată relativ recentă. Madagascarul cuprinde popoare venite din sudul Asiei, zona numită Austronezia și triburi bantu din estul Africii așezate aproximativ în aceeași perioadă într-o insulă nelocuită, un fel de paradis atât al formelor de relief, cât și a florei și faunei. Frământările acestor grupuri etnice și luptele dintre ele au dat naștere unor regate, apoi au culminat într-o monarhie imperială, au trecut prin luptele unei dominații coloniale franceze, ca, în final, să își găsească climaxul într-o republică independentă care navighează deseori prin valuri furtunoase din pricina luptelor interne dintre diverșii претенденти la

conducerea ei. Un al doilea cerc l-a constituit contextul socio-cultural, în care abordăm elementele specifice ale culturii malgașe, apropiate de anumite elemente ale culturii africane, și cu toate acestea diferențiate de ele. Menționăm un singur lucru, *famadihana*, dansul cu morții, specific acestui popor, căreia Biserica Romano-Catolică îi caută precedente în Sfânta Scriptură, în timp ce Bisericile Protestante și Noile Biserici o anatemizează și îi consideră originile păgâne, venind din animismul încă puternic în Madagascar în aproape 50% din populație. O nouă apropiere spre subiectul nostru în contextul malgaș am făcut-o studiind trezirile de înnoire și Bisericile care accentuează lucrarea Duhului Sfânt în mod oficial în cadrul lor. După o privire generală asupra acestora, ne-am focalizat pe *Biserica Assemblée de Dieu*, locul în care noi ne-am așezat vatra și direcția în lucrare.

Capitolul 3 - Duhul Sfânt și mărturia biblică, ne ajută să distingem paradigma împuternicirii Duhului în Sfânta Scriptură. Am analizat Sfânta Scriptură privind la împuternicirea Duhului prin prisma exegeților, dogmaticienilor, istoricilor, atât în textele Vechiului, cât și ale Noului Testament. Împuternicirea Duhului este diferită în vechiul legământ de cel din noul legământ, deși în unele locuri aparent lucrarea Duhului seamănă. Isus înregistrează în Evanghelia după Ioan cuvintele Domnului Isus Hristos: „Și Eu voi ruga pe Tatăl, și El vă va da un alt Mângâietor, care să rămână cu voi în veac; și anume Duhul adevărului...(...), căci rămâne *cu voi și va fi în voi*” (Ioan 14:16-17). În Vechiul Legământ Duhul lui Dumnezeu era cu poporul, iar uneori *împuternicea pe cineva pentru o anumită misiune* (să elibereze poporul din sclavie, să organizeze pe Israel, să îl conducă în lupte, să construiască Tabernacolul sau Templul ca locuri de închinare), coborând peste acea persoană sau în ea, locuind temporar, apoi plecând, în timp ce în Noul Testament, Duhul Sfânt locuiește în viața credinciosului în permanență. Observăm că împuternicirea Duhului era considerată în Vechiul Testament o lucrare punctuală ce duce la eliberarea poporului dintr-o situație dificilă, uneori conflictuală (Iosif, Samson, Saul, Samuel), iar în Noul Testament împuternicirea Duhului este clar legată de viața Domnului Isus Hristos pentru misiunea de salvare a omenirii, răscumpărare și regenerare a ființei umane și de *missio Dei*. Un studiu amănunțit asupra evenimentului Cincizecimii, leagă împuternicirea Duhului de perspectiva proclamării Evangheliei și a mărturiei într-un plan geografic universal, dar și într-un plan social universal. Finalizăm capitolul cu o exploatare a dimensiunii împuternicirii în scrisorile pauline, care a întregit dimensiunea soteriologică și charismatică a acestui subiect.

Capitolul al 4-lea, Împuternicirea Duhului și misiunea holistică a Bisericii face o analiză descriptivă a transformării mișcării pentecostale de la o misiune axată la începutul secolului 20 aproape exclusiv pe „câștigarea sufletelor” la o înțelegere mai extinsă a misiunii,

care încorporează toate aspectele vieții umane și realităților lumii înconjurătoare: suflet, emoții și relații, corp și încadrarea acestora în contexte sociale și de mediu. Acest proces de lărgire a viziunii misiunii pentecostale în mod intenționat are loc datorită unor schimbări de paradigmă în contextul misiologic mondial, cum este redefinirea misiunii ca *Missio Dei* (misiunea lui Dumnezeu), în locul vechii paradigme, *Missio Ecclesiae* (misiunea Bisericii), înglobarea în mișcarea pentecostală a altor mișcări împuternicite de Duhul, venite din alte tradiții creștine – mișcarea carismatică, cu accent pe activism și al treilea val, neo-carismaticii, care au condus la schimbări de gândire a misiunii pentecostale, întâlnirea pentecostalismului global din emisfera nordică și sudică în cadrul conferințelor ecumenice protestante mondiale, cum a fost Congresul de la Lausanne din 1974 și conștientizarea tuturor provocărilor lor la toate nivelurile vieții și societății, în lumina Sfințelor Scripturi. Practic, mișcarea pentecostală a devenit mai completă, mai competentă și mai avizată să ofere „viziunea lui Dumnezeu” împuternicită de Duhul Sfânt în contextul lumii.

Capitolul 5 Manifestări concrete ale Împuternicirii Duhului în contextul misiunii ne introduce în dimensiunea practică în care împuternicirii Duhului a fost manifestată de către misiunea pentecostală de-a lungul timpului. Sub aspectul acestui capitol, misiunea cuprinde cel puțin trei aspecte esențiale legate de implicarea misionară contemporană. Primul aspect este și inima misiunii pentecostale, adică evangheliismul și plantarea bisericilor. Îl mai putem numi și *kerigma* sau proclamarea Evangheliei. Exemplificăm inclusiv cu aspecte din misiunea practică de proclamare a echipei românești Joy4MG (Bucurie pentru Madagascar), a cărei lucrare se realizează în contextul malgaș. Al doilea aspect practic al misionarismului este dat de ajutorarea oamenilor, numită și misiunea socială sau *diakonia*. Și aici exemplificăm cu implicarea românească Joy4MG, reflectată în acțiuni micro-sociale, medicale și educaționale realizate în Antsirabe și în alte locuri din Madagascar. Cel de-al treilea răspuns practic al misiunii împuternicite de Duhul îl constituie angajamentul misionar sau *reconcilierea*, o abordare macro-socială, care încearcă să răspundă la întrebările dificile ale societății și să aducă soluțiile Împărăției în abordarea acestora. Aici exemplele implicării pentecostale cuprind diferite acțiuni de transformare socială, legate atât de evenimente românești, precum acțiunea „Salvați copiii familiei Bodnariu”, cât și de evenimente în care misiunea pentecostală este implicată activ în transformarea socială și politică a unor țări, exemplul cel mai concludent fiind președintele Bolsanaro și proiectul „Make Brasil great again”.

În *Capitolul 6* ne-am propus să găsim și să punem împreună reperele unei misiologii împuternicite de Duhul. Pornind de caracteristicile pe care anumiți misiologi și teologi ai misiunii pentecostale le-au considerat relevante pentru dezvoltarea exponențială a mișcării din

ultimul secol, am construit o paradigmă în care sunt incluse câteva repere pe care le considerăm esențiale pentru o misiologie teologică și pragmatică într-un context misionar. În primul rând misiunea trebuie să fie *experiențială* și *relațională*, ambele aspecte fiind înrădăcinate în experiența botezului în Duhul Sfânt. Botezul în Duhul Sfânt este esența a ceea ce Hristos o poruncit ucenicilor în Fapte 1:8, când *i-a obligat* să rămână în Ierusalim pentru a primi putere de Sus, experimentând atingerea Duhului și o relație dinamică cu El, cel care va da direcție misiunii Bisericii pe pământ. Misiunea trebuie apoi să fie *biblică*, *crisologică* și *trinitară*. Am menționat toate aceste trei elemente, deoarece pentru unii a fi biblic nu înseamnă neapărat a fi trinitarian. Dar penticostalii consideră că misiunea sau *missio-Dei* își are inima tocmai în relația Trinitară, în care Tatăl Îl trimite pe Fiul (Ioan 20 :21), asistat de Duhul Sfânt și Tatăl și Fiul Îl trimit pe Duhul Sfânt având ca scop răscumpărarea lumii și a întregii creații. Tot așa, întreaga Biserică este chemată în misiunea lui Dumnezeu, participând la planul de răscumpărare al lui Dumnezeu în întreaga lume. Misiunea împuternicită de Duhul trebuie să fie *dinamică*, fapt vizibil atât în evangheliismul agresiv în contextul domestic, cât și în misiunea transculturală, pe care misiunea penticostală o inițiază. Misiunea împuternicită de Duhul are ca motivație *urgența escatologică*, care la rândul ei își găsește cuptoarele de presiune în revenirea lui Hristos și urgența secerișului. Misiunea este *o lucrare holistică*, care are în vedere nu doar salvarea oamenilor, ci și restaurarea lor la toate nivelurile. Mai mult, dacă vrem să fim implicați mai profund în *Missio Dei*, trebuie să avem în vedere și ideea lui Dumnezeu de răscumpărare a creației. Misiunea împuternicită de Duhul a fost întotdeauna una *miraculoasă*, în care Evanghelia a fost însoțită de semne și minuni, de vindecări și eliberări de demoni. Misiunea penticostală este *contextuală și indigenă*, fapt relevat în multitudinea de contexte globale a diferitelor culturi în care penticostalismul s-a integrat și l-a transformat. Misiunea împuternicită de Duhul este *ecumenică*, adunând împreună oamenii spre realizarea acelorași scopuri ale Împărăției lui Dumnezeu. Dacă toate aceste elemente sunt realizate, misiunea penticostală dintr-un anumit context este una relevantă, vibrantă și echilibrată.

În final, *Capitolul al 7-lea, Către o misiologie penticostală în context malgaș*, oferă o analiză asupra penticostalismului malgaș din *Biserica Assemblée de Dieu*, care ia în considerare toate elementele amintite în capitolul 6: experiența, biblicismul, trinitatea, crisologia, dinamismul, urgența escatologică, lucrarea holistică, manifestările miraculoase, contextualizarea și indigenizarea și ecumenismul. Fiecare element este analizat în profunzime, pe baza unor observații exterioare, pe baza unor interviuri cu persoane cheie ale organizației sau pe baza unor chestionare care să ia în considerare un studiu aprofundat asupra acestor elemente cheie ale misiunii împuternicite. Aceste elemente sunt apoi așezate sub formă grafică,

construind un *cerc misiologic* care să sugereze cât de „rotund” funcționează lucrurile și unde ar trebui aduse îmbunătățiri. În finalul capitolului vom sublinia mai multe lucruri care le-ar putea fi de folos liderilor care conduc Biserica Assemblée de Dieu din Madagascar. În primul rând vom sublinia punctele forte, care fac din Biserică o puternică forță misionară în contextul domestic, pentru că încă nu există misiune transculturală în cadrul ei. Apoi vom sublinia punctele slabe, locurile „oarbe” pe care liderii Bisericii ADD nu le văd, pentru că nu au o privire de ansamblu din exterior. Vom face câteva recomandări care să ajute liderii pentecostali să îmbunătățească misiunea pentecostală, astfel încât ea să fie echilibrată, puternică și vibrantă.

1.11. Metodologii folosite în abordarea tezei de doctorat

Teza „Împuternicit de Duhul: Către o misiologie pentecostală în context malgaș” a necesitat mai multe metodologii în funcție de fiecare capitol pe care l-am abordat. Unele capitole sunt teologice, altele sunt istorice și descriptive, iar altele sunt foarte pragmatice și chiar „matematice”, fapt ce a necesitat o adaptare a metodologiei.

În capitolul 1 în care am trecut prin literatura de specialitate a trebuit să folosim *recenzia* asupra mai multor titluri și autori, însă nu neapărat o recenzie generală, ci una specializată pe subiectul împuternicirii. Doar în cazul în care nu am reușit să îl delimităm foarte specific acest subiect în cadrul cărții, sau în cazul folosirii unei metode deductive, vom recenza o carte în întregime, ca să oferim cititorului o imagine de ansamblu.

În al doilea capitol ne-au concentrat asupra Madagascarului, unul dintre cadrele pe care le-am luat în considerare. Aici am făcut atât o *descriere geografică* pentru încadrarea țării, cât și *analize istorice și sociale* asupra diferitelor perioade prin care istoria Madagascarului a trecut.

Capitolul al treilea a reprezentat o incursiune în textul biblic pentru a înțelege împuternicirea Duhului atât în Vechiul Testament, cât și în Noul Testament. De aceea abordarea pe care am folosit-o aici a fost în special *studiul exegetic*, completat de către *analiza istorică* a unor autori pentru anumite contexte care să ne ofere înțelegere asupra conceptelor și cadrelor biblice în care abordăm subiectul împuternicirii. Practic, abordarea noastră este una *istorico-gramaticală* a textului biblic.

Capitolul patru a fost legat de definirea și înțelegerea misiunii holistice a Bisericii, fapt care ne-a introdus în primul rând într-o *analiză descriptivă și istorică* a evoluției conceptului de *missio Dei* în gândirea creștină a secolului al XX-lea, cât și o *abordare teologică* a subiectului. Diferiți teologi au susținut misiunea holistică a Bisericii prin crearea teologică de paradigme

pornind de la diferite concepte din teologie: crucea lui Hristos, Împărăția lui Dumnezeu, reconcilierea, dezvoltarea transformățională și chiar împuternicirea Duhului, paradigmă creată de noi în cadrul acestui capitol.

În capitolul al cincilea vom exemplifica misiunea holistică a Bisericii împuternicite de Duhul, fapt pentru care vom folosi *studii de caz și diferite exemplificări* care să întărească argumentarea noastră. Exemplele cuprind atât cazuri pe care alți autori le-au descris în lucrările lor de specialitate asupra subiectului Duhului Sfânt, cât și cazuri pe care le-am extras din diferite jurnale și care le-am analizat prin prisma subiectului împuternicirii Duhului.

Capitolul șapte reprezintă o *sinteză* pe care o facem asupra unor repere teologice găsite în teologia unor cercetători pentecostali și pe care le adunăm împreună în cadrul unei ecuații pe care o numim „reperle ale unei misiologii pentecostale” sau căruia îi putem da un nume mai futurist, numind-o „constelația misiologiei împuternicite de Duhul”.

În capitolul șapte ne-am propus o abordare practică a subiectului, astfel încât am creat un *chestionar* cu întrebări tip grilă, pe care l-am oferit pentru completare în cadrul *Bisericii Assemblée de Dieu* din Madagascar. După strângerea chestionarelor și verificarea corectitudinii și validității lor am realizat o analiză a acestora, transformând răspunsurile în abordări vizuale sub forma *graficelor simple*, care să compare diferite elemente, dar și sub forma unei *diagrame* generale, conjugate, care să ofere o imagine generală și ușor de interpretat de către subiecți, dar care să ofere pe lângă interpretare și o cale ușoară de a înțelege schimbările pe care Biserica ADD din Madagascar ar trebui să le facă pentru dezvoltarea lucrării ei în cadrul *Missio Dei*.

Concluzii

Biserica contemporană are nevoie de împuternicirea Duhului Sfânt, ca să fie sare și lumină în comunitate și societate, o reprezentare vizibilă a Împărăției escatologice ce există deja, însă care se va manifesta în toată slava odată cu venirea Regelui Isus Hristos. O Biserică este misionară în lume și în contextul ei în măsura în care Duhul Sfânt o conduce și își manifesta autoritatea în mijlocul ei și prin ea în societate. Împuternicirea Duhului Sfânt se vede în impactul acesteia în lume. O biserică împuternicită de Duhul nu fuge de societate, ci dimpotrivă caută poduri ca să transforme societatea. Lideri împuterniciți de Duhul lui Dumnezeu, având în spate biserici locale care îi susțin, pot lua decizii călăuzite de Duhul Sfânt ca să transforme societatea într-un loc mai bun și viața fiecăruia în ceva cu adevărat valoros. Dacă societatea contemporană are nevoie disperată de ceva în vremurile de criză prin care trece,

acestea sunt biserici, organizații sau comunități împuternicite de Duhul Sfânt, care să aducă mesajul speranței între oameni și să producă lideri cărora să le pese de oameni și care să poarte în ei și în luarea deciziilor gândurile lui Dumnezeu. Asta va aduce echilibru, impact și transformare în viețile tuturor oamenilor și în viața societății.